

спонукає до активної участі у процесі відродження національна та культурна спадщина української нації. На заняттях гуртка декоративно-ужиткового мистецтва учні вивчають історія та традиції українського народу; розвивають свідоме, творче ставлення до роботи. Створюють власні творчі роботи, які можна використовувати у повсякденному житті.

Список використаної літератури

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є.. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 2012. 290 с.
2. Запаско Я. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Львів: ЛУ, 1969. 192с.
3. Наулко В. Культура і побут населення України. К.: Либідь, 1991. 232с.

Тимошенко А.,
завідділом науково-масової та виставкової роботи,
Полтавський художній музей (Галереї мистецтв)
імені Миколи Ярошенка.
(м. Полтава)

БАГАТОРІЧНИЙ ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ «КОМПОЗИЦІЯ» М.Ф. ГРИБАНА, ВИКЛАДАЧА ПОЛТАВСЬКОГО МІСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 1 ІМЕНІ ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО НА ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ

В реаліях сучасної освіти, навчаючи та виховуючи українську еліту, вкрай необхідно вивчати досвід найкращих, найпродуктивніших діючих наших педагогів. Переймати їх підходи до формування української ідентичності та життєстійкості, а саме – організації навчального процесу у надскладні часи для нашої країни.

8 травня 2023 року класику українського графічного олімпу Миколі Грибану виповнилося 75 років. Графік, вітражист, монументаліст, він народився у смт. Пулини, Житомирської обл. в 1948 році. Завдячуючи вчителю малювання І. Небульському Микола Грибан став художником, а когорта

«Пулинського земляцтва», на Житомирщині, дала світу високопрофесійних митців, таких як його рідний брат, Валерій– лауреат Державної премії в галузі архітектури.

Шляхи становлення майбутнього майстра пролягали через Миргород – осередок керамічної освіти в Україні. Мистецькі студії Миргородського керамічного технікуму імені Гоголя (1968), та Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва (1976, викладачі Б.Галицький, Р. Мартинюк), були горнилом де формувався майбутній фахівець. Талановиті і знані в Україні художники-графіки І. Остафійчук, Л. Левицький, М. Яців вплинули на творення ранніх аркушів графіка. Молодий художник вдосконалюючись вивчає світову скарбницю і ми можемо відчутти, на його роботах вплив володаря Гран Прі 25-го фестивалю графіки в Венеції – бельгійця Ф. Мазереля, мексиканця Л.Мендеса.

З 1976 року живе в Полтаві працює в художньо-виробничому комбінаті Полтавської області. З 1992 року член НСХУ, активний учасник виставок Полтавської обласної організації НСХУ. Його своєрідна творча постать привертає увагу найвимогливіших мистецтвознавців 90-х, коли в Україні відбулися доленосні історичні події, а саме – В.М. Ханка, В.Г. Данилейка.

Міський ліцей №1 імені Івана Котляревського від 1994 року стає його педагогічною лабораторією. Саме йому завдячуємо першими у Полтаві друкованими каталогами учнівських робіт, що здивували і порадували з 1995 року. Ці видання стали гордістю, сучасної Полтавської культури.

Педагог готує майбутню молодь до серйозної творчої праці. Протягом, майже 30 років ним створюються, вдосконалюються навчальні програми. Микола Грибан автор численних інноваційних навчальних програм з «Живопису», «Малюнку», «Композиції». Одним з основних напрямків, для нього у педагогічному, творчоактивізуючому процесі є композиція.

Досвідчений майстер, на заняттях з композиції, вчить невтомному пошуку композиційних прийомів, виразних засобів, елегантних рішень втілення

здуму . Учні рацюють над створенням графічних ліній, форм, силуетів, листя, рослин.

Як графік він вимагає високого ступеня абстрагування мистецького мислення, а воно включає дві формоутворюючі тенденції – аналітичну й синтетичну. Педагог вчить учнів вимогливого відношення до своєї праці над різними темами : люди в гармонії зі світом природи, людина в сільському чи урбанізованому середовищі, мистецькі пам'ятки, захоплення минулим Полтавської землі.

Непересічним взірцем, улюбленим вчителем, справжнім лідером, що веде за собою молодь, він є для своїх вихованців. Вони назавжди запам'ятають пленери, що проводив вчитель у Лучках. Такі пленерні навчальні програми і зараз не мають аналогів у Полтавських вузах.

Надзвичайно точну, цілісну характеристику графіка дала Заслужений журналіст України Лідія Віценья «Рухається вгору, маючи міцне «Коріння», а в ньому стільки переплетінь!.. Власна доля, доля роду й народу, землі рідної – України. Для художника-Грибана тут усе знакове, промовисте, не випадкове – усе, що «рухається вгору» – до висот духовних, до усвідомлення сенсу буття»

Учні ліцею впевнено перемагають у міжнародних фестивалях, Всеукраїнських мистецьких конкурсах. Традиційно їх роботи з року в рік представляються на виставках у Полтавському художньому музеї (галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка.

Працюючи з 2004 по 2017 рік викладачем кафедри образотворчого мистецтва архітектурного факультету національного технічного університету імені Ю. Кондратюка надзвичайно відповідально ставився до навчального процесу. Його випускники досягнули високого професіоналізму, як *cg artist*, а саме Олексій Кашперський (США , Нью-Йорк), Сергій Андрійченко (Канада). Вони є висококонкурентними на світовому рівні у своїй галузі.

Громада любить і цінує Миколу Грибана. У 2009 році він отримав звання Заслужений працівник культури України. Творчий доробок відзначений

преміями: Самійла Величка (2015), Миколи Ярошенка (2015), Паїсія Величковського (2017), Панаса Мирного (2019).

Фахівці зазначають, що його графічні аркуші містять синтез класичних українських традицій і львівського декоративізму. Довершені символи своєю унікальною логікою композиційно вимережуються у майже футуристичне узагальнення форми. По-перше, він втілює в творах класичні образи, що перекомпонуються, структуруються, трансформуються у нові критерії, за якими метафори автора посилюють основний зміст платонівське «поесис» мистецтва як виразника ідей. По-друге, творчий метод майстра тісно пов'язаний з європейською мистецькою школою на засадах Веймарського Баугауза; творчості українського художника графіка Ніла Хасевича. Твори засновані на національних традиціях і модерному трактуванні форми.

Філософська, романтична таємниця його світобачення особливим чином нанизуює безліч асоціативних знаків необмеженої й відкритої свободи.

Найважливішими мотивами, які надихали й живили його душу та творчість були й є народні історичні та сучасні традиції.

Полтавський художній музей (галерея мистецтв) імені Миколи Ярошенка має у своїй колекції 16 графічних творів майстра, що демонструють ретроспекцію майстра. А саме: 1. «Ліричний мотив» 1989 кольорова. Ліногравюра. 2. «Сад» 1991, ліногравюра. 3. «Велич» 1995 ліногравюра. 4. «Подих тисячоліття» 1999 ліногравюра. 5. «Новини» 2001 ліногравюра. 6. із серії «Земля Полтавська», «Аркуш I» 2002 ліногравюра. 7. із серії «Земля Полтавська», «Аркуш II» 2002 ліногравюра. 8. із серії «Земля Полтавська», «Аркуш III» 2002 ліногравюра. 9. «Крізь століття» 2003 ліногравюра. 10. «Полтавське барокко» 2003 ліногравюра. 11. «Земля дихає» 2004 ліногравюра. 12. «Скіф відпочиває» 2004 ліногравюра. 13. «Крилата богиня» 2005 ліногравюра. 14. «Федорівський ідол» 2006 ліногравюра. 15. «Полтавські акорди» 2006 ліногравюра. 16. «Жінка і птахи» 2007 ліногравюра. 17. «І озивається душа глибин» 2013 ліногравюра, акварель.

Знаковою темою певного візуального дослідження та зображення для автора став будинок Земського зібрання (Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського).

Графічний твір «Полтавські акорди» 2006 (колекція ПХМ ГМ імені Миколи Ярошенка) розміщений в альбомі «Микола Грибан. Графіка» 2012 р (с.105) є символічна трактовка сучасного земного Райського саду. Три умовні рівні з яких складається твір демонструють – на першому рівні полтавський символ дерева життя «Древо у вазоні», центр основа – сама будівля, це творіння архітектурного генія та рук людських. Верхній рівень філософія і політики, це геральдичні знаки міст розміщених на площині шахівниці. Художник-графік за допомогою плями, лінії, штрихів досягає майстерного переміщення глядача до атмосфери світлого романтизму, дарує поціновувачам щастя життя.

В Україні знають, вивчають, шанують самотнього митця і вчителя, з нетерпінням чекають нових творів та виставок. Адже він постійно у творчому пошуку, а кожна нова зустріч дає нове розуміння щастя. Феномен художника-педагога Миколи Федоровича Грибана надзвичайно потужний і є гордістю полтавської мистецької школи 21 століття.

Список використаної літератури

1. Аненкова А. Ми виховуємо українську еліту. Полтавська думка. 12 жовтня 1977 р.
2. Віценя Л. У мові графіки – правда життя. *Зоря Полтавщини*. 7 жовтня 2011.
3. Галян Г. Галерея мистецтв у Полтаві. *Образотворче мистецтво*. Київ, 2000. 1-2 число.
4. Данилейко В. Блакитний шарм Полтавського артизму. *Образотворче мистецтво*. Київ, 2001. 3 число.
5. Дениско Т. Ми художниками станем, тільки хай нас учать. *Зоря Полтавщини*. 29 жовтня 2003 р.
6. Малюнок. 9 клас. Графічні завдання. Полтава : Дивосвіт. 2005, 89 с.
7. Микола Грибан. Графіка. Альбом. Полтава: Дивосвіт, 2012.
8. Самойленко Ю.О. Грибан М.Ф. *Енциклопедія Сучасної України*. Київ, 2006. Т.6. С. 419.
9. Спілка. Полудень віку 50. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2022. с. 110 – 111.
10. Ханко Віталій. Миргород як осередок керамічної освіти в Україні. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2021.